

ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO (EH) SAREAREN JARDUNERAKO JARRAIBIDE OROKORRAK

1. HITZAURREA	1
2. ANTOLAKETARAKO, ESKU HARTZEKO ETA FUNTZIONAMENDU ADMINISTRATIBORAKO IRIZPIDEAK	3
2.1 ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO IRAKASLEEN ATXIKIPENA, BANAKETA ETA ORDUTEGIA	3
2.2. ANTOLAKETA ETA KOORDINAZIOAK	4
3. ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO IRAKASLEEN EGINKIZUNAK	5
4. ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO SAREAREN ARRETAREN IRIZPIDEAK.	7
4.1. HIZKUNTZA/KOMUNIKAZIOAREN ARLOKO HEZKUNTZA-PREMIA BEREZIAK (DESGAITASUNARI LOTUAK) DITUZTEN IKASLEEI NOLA LAGUNDU	8
4.2. HIZKUNTZA/KOMUNIKAZIOAREN ARLOKO HEZKUNTZA-PREMIA BEREZIAK (DESGAITASUNARI LOTUAK) DITUZTEN IKASLEEI NOLA LAGUNDU	9
4.2.1. AHOZKO ETA IDATZIZKO HIZKUNTZAREN ARLOA	9
4. 2. 2. MINTZAMENAREN ARLOA	11
4. 2. AHOTSAREN ARLOA	12
4. 2. 4 ALTERAZIO ORO-MIO-FUNTZIONALAK.	12
4. 2. 5 MUTUTASUN SELEKTIBOA	12
4.3. AHOZKO ETA IDATZIZKO HIZKUNTZAREN ESTIMULAZIOA IKASGELETAN.	13
4.3.1 IKASGELETAN AHOZKO ETA IDATZIZKO HIZKUNTZA ESTIMULATZEKO WEBGUNEAK.	14
5. HE-KO IRAKASLEAK HEZKUNTZA BEREZIKO IKASTETXEETAN (HBI), ESKOLATZE KONBINATUKO IRAKASLEAK DITUZTEN EGITURA ESPEZIFIKOKO IKASTETXEETAN	14
6. ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO IRAKASLEEN PLATAFORMA DIGITALA	15
7. PRESTAKUNTZA	15
8. HARREMANETARAKO HELBIDE ELEKTRONIKO ETA TELEFONOAK	16
1. ERANSKINA	16

1. HITZAURREA

Komunikazioaren, hizketaren eta hizkuntzaren esparruan askotariko hezkuntza-premiak daudenez, eta ikasle guztiek arlo horietan oinarritzeko gaitasunak ahalik eta gehien garatzeko helburua izanik, beharrezkoa da hausnartzea bai

Hezkuntza-inklusioak balio berriak bereganatzea eskatzen dio eskolari. **Hala, batez ere, haurraren komunikazio-harremanak gertatzen diren testuinguruak aztertu eta hartu behar dira kontuan:** eskolako testuingurua eta familiako testuingurua. Ebaluatzeko/esku hartzeko prozesuek hobeki kokatuta egon behar dute testuinguruan eta, aldi berean, curriculumarekin eta eguneroko jarduerekin lotuta egon behar dute. Era berean, hezkuntza-inklusioak ikasle guztien parte-hartze aktiboa areagotzea dakar, hau da, **ikasteko testuinguru bat sortzea, non hizkuntza-eta/edo komunikazio-zailtasunak dituzten ikasleek ez duten oztoporik aurkitzen eta gela barruko egoera kolektiboetan hobetzea lortzen duten.** Horregatik, batez ere, komunikazio arloko esku-hartzeak egin behar dira, ikasgelara bideratuak. Hala, esku-hartze horietan, ikasgelan egiten diren jardueren jarri behar zaie arreta, eta **esku-hartzeari buruzko helburuak txertatu behar dira ikasgelako programazioan.** Familiei dagokienez, ezinbestekoa da haien testuinguruari edukia ematea; izan ere, hezkuntza-komunitateko eragile guztiek hartu behar dute parte zeregin horretan. Testuinguru horretan, ulertu behar da, komunikazioaz ari garenean, ahozko eta idatzizko hizkuntza-ulermenari eta -adierazpenari buruz ari garela eta, halaber, ahozkoak ez diren komunikazio-moduei buruz.

Ildo horretan, aholkularitza oinarritutako ereduaren balioa aitortzen bada ere – eredu horietan garrantzi berezia hartzen du irakasleen eta familien prestakuntzak–, **bereziki garrantzitsua da ebaluaziorako/esku-hartzerako lankidetzaren eredu azpimarratzea, hau da, profesional guztiak eta familiak maila berean aintzat hartuko dituen eredu bat sustatzea eta norabide horretan bide egitea.** Lankidetzaren eredu horren arabera, hezkuntza-inklusioren gaineko ardura ez da soilik entzumen eta hizkuntzako espezialistena; aitzitik, hezkuntza-etapa guztietako irakasle guztiek, hezkuntza-laguntza ematen duten profesionalak –halakorik badago– eta familiek ere berezko eta oinarritzako duten ardura bat da. Horretarako, beharrezkoa da eragile guztiak modu koordinatuan eta lankidetzan aritzea, guztien ezagutzak elkartuz.

Eskolan, entzumen eta hizkuntzako irakasleek, batez ere, **ikasle guztientzako jarduera proaktiboak sustatu eta landu behar dituzte, txikitatik hasita** –ahozko eta idatzizko hizkuntzako arazoak agertu baino lehen–; **aholkua eman behar dute** ikastetxean **komunikazio-eta hizkuntza-gaitasunak sustatuko dituzten** **estrategiei eta materialei buruz**; eta **hizkuntzaren eta komunikazioaren arloko berariazko zailtasunak konpontzen saiatu behar dute, lankidetzan arituz.**

EHko irakasleek haur eta lehen hezkuntzako etapetan eta hezkuntza bereziko ikastetxeetan esku hartu behar dute. Bigarren hezkuntzako ikastetxeetan, berriz, entzumen desgaitasuna duten ikasleen kasuan esku hartu behar da soilik, baldin eta beharrezkoa bada berariazko esku-hartzearekin jarraitzea.

Azken batean, pausoak emanez joan behar da, eskola aktibatzeko eta optimizatzeke helburuarekin, hala, hezkuntza-garapen eta garapen emozional eta

sozial hobea izan dezaten hizkuntzaren eta komunikazioaren arloko hezkuntza-premiak dituzten ikasleek.

Dokumentu honetan, jarraibide batzuk ematen dira ikasleei zuzendutako hezkuntza-erantzuna hobeki antolatzeko, **irizpideak eta jarduerak bateratuz**. Eta, horrez gain, ikasle guztiak aintzat hartuz eta testuinguru –hitzaren zentzurik zabalenean– bakoitzaren balioari erreparatuz, ezabatu egin nahi dira hizkuntzaren eta komunikazioaren garapenak parte hartzeko eta ikasteko orduan jartzen dituen oztopoak, laguntzak beste modu batean antolatzeko –baita ikasgeletan ere–, familiekin lankidetzan. Modu horretan, ikasle batzuekin banaka egiten diren jarduerak osatzen dira.

2. ANTOLAKETARAKO, ESKU HARTZEKO ETA FUNTZIONAMENDU ADMINISTRATIBORAKO IRIZPIDEAK

2.1 ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO IRAKASLEEN ATXIKIPENA, BANAKETA ETA ORDUTEGIA

Entzumen eta Hizkuntzako (EH) irakasleak **sare sektorial** batean egituratuta daude. Sare horrek haien lana antolatzen du, ikastetxeen beharrak kontuan hartuta. Urtean behin –gutxienez–, koordinazio-bilerak bat egin behar da sare horren eta Inklusio Atalaren (Hezkuntza Premien Bulegoa) eta Nafarroako Hezkuntza Ekitaterako Baliabide Zentroko (NHEBZ) dagokion programaren artean, arlo horretako gaiak eztabaidatzeko.

Ikastetxeei zuzendutako EHko laguntza-baliabidea **eremuka atxikitzen** da.

Eremu bakoitzaren barruan, EHko irakasle bakoitzari oinarritzko ikastetxe bat esleitzen zaio, baina horrek ez du esan nahi ordu gehien ikastetxe horretan egiten dituenik. Esleitutako ikastetxea **oinarrizko ikastetxea** da soilik administrazio-ondorioetarako: kilometro-kopurua eta egutegia.

EHko espezialista esku hartuko duen ikastetxeetako **Hezkuntza Laguntzako Unitateko (HLU)** kide izanen da. Hori egin ezin bada, ordutegiengatik edo HLUrik ez dagoelako, egin beharreko koordinazioak egiten dira hezkuntza-orientazioko irakasleekin.

Ikastetxeko HLUak zehaztuko du Entzumen eta Hizkuntzako irakasleen asteko ordutegia. Lanpostu ibiltarien kasuan, dagozkion HLUetan egiten da ordutegi-proposamena, kontuan izanda ikastetxeen beharrak eta, ahal den neurrian, hemen hauetan jasotako jarraibideak.

Kontuan izanen dira joan-etorriak. Joan-etorrietako denbora eskola-ordu gisa zenbatzen da, BEO (beste eskola-ordu batzuk) orduetatik hasita. Kilometro kopuruari dagokionez, EHko irakasleek, hilabete bakoitzeko 5. eguna baino lehen, joan-etorrien zerrenda bidali beharko diote oinarritzko ikastetxeko zuzendaritza-taldeari, behar den

gisan kudea dezan. Esku hartu den ikastetxeetako zuzendaritzek sinatu eta zigilua jarri behar diete joan-etorri horiei.

Sare sektorialaren bilera esleitutako eremutik kanpo egiten bada, hara joateko kilometro kopurua Inklusio Atalari bidali beharko zaio, atal horrek eta Hezkuntza Premien Bulegoak egiten baitute deialdia.

2.2. ANTOLAKETA ETA KOORDINAZIOAK

Inklusio Atalak eta Hezkuntza Premien Bulegoak ikastetxe bakoitzari esleitu diote dagokion Entzumen eta Hizkuntzako espezialistaren baliabidea, ikastetxeetako zuzendaritzari urtero jakinarazten dizkieten irizpideak aplikatuz. Hala, baliabidea zehazteko orduan, hauek hartzen dira kontuan: ikastetxeen ezaugarriak, ikasleen premiak, hezkuntza-erantzunak eta ikastetxeko hezkuntza-orientazioko irakasleek egindako proposamena, Educa kudeaketa-programan jasotakoa.

EHko irakasleen arreta planifikatzeko, beharrezkoa da aurrez **azterketa bat egitea eta HLUk erabaki bateratu bat hartzea**. EHko irakasleen laguntzak zehaztu eta antolatze orduan, kontuan izan behar dira honako hauek:

- Ikasgeletan ahozko eta idatzizko hizkuntza estimulatzeko jarduerak lantzeko saioak.
- Aurreko ikasturteko inklusio-planaren memoria.
- Ikastetxeko profesionalek eginiko edo bideraturiko eskaeren azterketa eta balorazioa.
- Arreta jaso duten **ikasleen banakako txostenak**. Ikasturtean zehar, Entzumen eta Hizkuntzako irakasleak txosten hori osatzen joaten dira, sare sektorialean zehazturiko ereduaren arabera (1. eranskina). Txosten horretan, honako hauek jaso behar dira: identifikazio-datu garrantzitsuenak, ebaluazioarekin eta diagnostikoarekin loturiko alderdiak, helburu orokorrak, **hiruhilekoz hiruhileko ikasleekin lortu beharreko helburu espezifikoak/operatiboak, esku-hartzeen testuinguruak** eta haien garapena, hezkuntza-prozesuan izandako bilakaera eta lortutako gaitasunak, azken laburpena eta hurrengo ikasturterako aurreikuspena. Txosten horiek HLUn zentralizatuko dira.
- EHko irakasleek eskolatu berri diren HLBP dituzten ikasleen balorazioa eginen dute, komunikazioaren edo hizkuntzaren arloan, ikastetxeko orientazio-atalarekin koordinatuta.
- Eskola-orientazioko irakasleek NHEBZ programen aholkularitza eskatzen ahal dute, beharrendaren arabera.
- Ikasle batzuek tratamendua jasotzen badute ikastetxetik kanpo (ANFAS, kabinete pribatuak, elkarteak, etab.), haiekin koordinatzeko moduak ezarri

beharko lirateke, eta banakako txostenean adierazi beharko litzateke hori (erreferentziazko pertsonak, hartutako erabakiak...).

- Tokiak eta material hornidura: esku-hartzea egiten den ikastetxea arduratuko da esku-hartzerako behar den materialaz (batik bat material didaktikoa). Bestalde, NHEBZri eskatzen ahal zaio material tekniko espezializatua, bibliografiakoa eta diagnostiko arlokoa, maileguz uzteko. Horrez gain, ikastetxe bakoitzak toki egoki bat prestatu beharko du EHko irakasle espezialistek lan egiteko. Hala, **espazio hori arreta jasotzen duten ikasle gehienengandik ahalik eta gertuen egotea gomendatzen da (haur-hezkuntzakoak eta lehen hezkuntzako lehen ziklokoak izaten dira gehienak).**

3. ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO IRAKASLEEN EGINKIZUNAK

Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek berariazko prestakuntza dute ahozko hizkuntzaren garapenaren, idatzizko hizkuntzaren ikaskuntzaren, zailtasunen detekzioaren eta esku hartzeko proposamenen arloan.

Haur-hezkuntzako eta lehen hezkuntzako irakasleekin eta familiekin lankidetzan, ikasle guztiei eta, bereziki, komunikazio- eta hizkuntza-arloko premiak dituzten ikasleei zuzendutako hezkuntza-erantzuna hobetzea da irakasle horien eginkizuna.

Arreta hori **zuzena ala zeharkakoa** izaten ahal da. Bi kasuetan, hezkuntza-orientazioko irakasleekin, hezkuntza-laguntzako espezialistekin, tutoreekin, familiekin eta abarrekin koordinatuta egin beharko da.

Esku-hartze zuzen gisa ulertzen da Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek ikasleekin egiten dutena, helburu espezifiko batzuk lortzeko eta **banakako plan** batean oinarrituta. Dena den, ez da aherentzi behar ikasgelako eta etxeko testuinguruak ebaluaziorako/esku hartzeko testuinguruak ere badirela.

Edozein esku-hartze egin aurretik, beharrezkoa da alde aurreko ebaluazio bat egitea (ikasleen hizkuntza-kompetentziari nahiz testuinguruei buruzkoa). Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek hizkuntza-ebaluazioa egiten dute, ikasleen hezkuntza-premiak detektatzeko, komunikazioaren, hizkuntzaren eta hizketaren ikuspegitik.

Ikasturte hasierako jarraibideen arabera, “salbuespenez, **ikasgela arruntetik kanpoko laguntza ezartzeko premia justifikatu behar denean**, honako hauek zehaztu beharko dira: erabaki horren arrazoia eta xedea, lortu nahi diren helburuak eta premia horiek zergatik ezin diren bete ohiko testuinguruan. Era berean, esku-hartzea zenbat denborarako aurreikusten den zehaztu behar da, kontuan izanik ikasgelatik kanpoko saioen kopurua ahalik eta txikiena izan behar dela”.

EHko irakasle espezialistek esku hartzen duten arloetan (komunikazioa, ahozko hizkuntza, hizketa eta hizkuntza idatzia), HLPBak dituzten ikasleak dira

inplizituki ikasten ez duten ikasleak, modu kontzientean lan egin behar dutenak eta askoz ere lanketa sakonagoa behar dutenak ikasgela arruntean lantzen diren edo berezko dituzten komunikazio- edo hizkuntza-helburuak lortzeko. Ikasle horiek, ikasgelako talde-dinamiketan edo ikasgelako talde txikietan parte hartu arren (lehenengo eta bigarren maila, esku-hartzeari erantzuteko ereduaren eskeman -RTI-), helburu espezifikoetara bideratutako esku-hartze intentsiboa behar dute, haiek berariaz lantzeko, distrakziorik gabe eta denbora nahikoa izanik motibatu eta helburu horiek ulertu eta ikasteko, eta behar adina denbora dutela entzunak izateko eta esanahiak negoziatzeko, erantzun bat sortzeko, errepikatzeko, praktikatzeko... Esku-hartze mota hori eraginkorra izan dadin, beharrezkoa da banakako lana edo esku-hartzeko helburu berak dituen talde txiki bateko lanketa.

Esku-hartze hori egingen den lekua (ikasgela barruan edo kanpoan), maiztasuna eta denbora zehazteko orduan, **kontuan hartuko dira ikasleen premiak** eta ikasleen ezaugarri pertsonalak, ikasgelako testuingurua (espazioa, ingurumen-baldintzak, ikasleen ratioa...), eta, halaber, irakasle espezialistek **proposatutako esku-hartzearen ikuspegia** eta familiako eta irakasle-taldeko alderdiak. Beraz, alde batetik, **erabaki kolegiatu** bat da, ikasleen eta testuinguruen ebaluazioan oinarritua, zeinaren bidez, egin beharreko lana eta ikasteko aukerak bermatu behar baitira, eta, bestetik, erabaki aldakor bat da, hizkuntza- eta komunikazio-trebetasunen arloko lanak berezkoa duen dinamismoaren ondorioz, eta ikasleek bete beharreko helburuen ebaluazioan eta interakzio-testuinguruetan oinarritu behar du.

Azkenik, **oso garrantzitsua da kontuan izatea erabakitako esku-hartzeak lotuta egon behar duela ikasgelako bizitzarekin eta curriculumarekin eta, orobat, familia-testuinguruarekin.** Hori horrela izanik, ikasleen beharrak aseko dituzten eta parte-hartzea eta ikaskuntza bultzatuko duten helburuak landu behar dira. Alegia, esku-hartzea zehaztean ez badira kontuan hartzen familia eta irakasleak, eragin txikiko esku-hartzea izanen da.

EHko espezialistek ikastetxean egiten dituzten jarduerak **funtzio** hauek betetzera bideraturik egon behar dute:

- Komunikazioarekin eta hizkuntzarekin lotutako jarduerak lantzea (sare sektorialak proposatutako ikasgeletan ahozko eta idatzizko hizkuntza estimulatzea, **UPO**, Inklusio Plana (IK), ikastetxearen hizkuntza-proiektua, ziklo/gelako programazioak eta curriculum-egokitzapenak). Halaber, sustatu behar dute ikastetxearen proiektuan jaso daitezela komunikazio arloko sistema handigarri-alternatiboak (KSHA) erabiltzeko edukiak eta neurriak. Euskarri bat erabiltzen duten sistemak izaten ahal dira (piktogramak, hitz idatzia) edo euskarrik gabekoak (bimodala, Espainiako zeinu-hizkuntza, etab.), hala, KSHA erabiltzeko beharra izan dezaketen ikasleen komunikazio-ahalak sustatzeko, hezkuntza-komunitatea osatzen duten kideekin hartu-emanak izateko eta, azken finean, haien inklusioa sustatzeko.
- Aholkatzea eta irakasleekin lankidetzan aritzea, ikasgelako curriculum arruntean sar daitezen komunikazioa eta hizkuntza garatzeko eta eskuratzeko

prozesu arruntak, hartara, zailtasunak dituzten ikasleekin egindako berariazko esku-hartzeek jarraipena izan dezaten ikasgelako testuinguru naturalean.

- EHko irakasleen programazioa egokitzea, ahal den neurrian, HLPBak dituzten ikasleen ikasgelako programaziora, edota hizkuntza eta komunikazio arloko CEERA.
- Ahozko eta idatzizko hizkuntza estimulatzeko lanean laguntzea, batez ere, tutoretzekin. Horrek aukera ematen du, ikasle guztien hizkuntza-trebetasunak sustatzeaz gain, zailtasunak detektatzeko eta behar dutenekin hainbat mailatan esku hartzeko. Berezi garrantzitsua da haur hezkuntzan eta lehen hezkuntzako lehen eta bigarren mailatan, baina etapa horretan guztian egin beharreko jarduketan ikuspegia izanik.
- Hizkuntzaren bilakaera baloratzeko eta jarraipena egitea.
- Irakasleekin lankidetzan aritzea eskolako eta ikasgelako testuinguruan aldaketak egiteko estrategiak eta orientabideak prestatzen (proposamen didaktikoak eta metodologikoak, antolakuntzakoak – ikasleak taldekatzea, espazioak eta denborak –, materialak, hizkuntza ikasteko aukerak eta erabilitako komunikazio-estrategiak), ikasleen hizkuntza-kompetentzia hobetzeko helburuarekin.
- Ikastetxeko orientabide-alorrarekin lankidetzan aritzea ikasleen ahozko eta idatzizko hizkuntzaren ebaluazio psikopedagogikoa egiteko eta esku hartzeko proposamenak egiteko. Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek ezagunak izan behar dituzte proba hauek: CELF-5, PLS-5, Reynell,... zeinak [Hizkuntzaren garapen-nahasmenduaren Ebaluazio Psikopedagogikoko Gidan](#), agertzen baitira, eta, halaber, PROLEC-R, PROESC, etab., zeinak [Ikaskuntza-nahasmenduen Ebaluazio Psikopedagogikoko Gidan](#) agertzen baitira. Eta proba horiek administratzen eta interpretatzen jakin behar dute, informazio osagarriarekin batera (baldin badago).
- Familiarekin lankidetzan aritzea eta orientabideak ematea familia-inguruneak aktiboki eta eskolarekin koordinatuta parte har dezan seme-alaben hizkuntza/komunikazioa hobetzeko prozesuan.
- Inklusio Planean ikasturteko jarduera-programaren laburpena egitea, eta arreta jaso duten ikasleen lanari, programazioari, garapenari eta bilakaerari buruzko txostenak egitea –banakakoak nahiz taldekoak–, sare sektorialak proposatutako ereduaren arabera (1. eranskina).

4. ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO SAREAREN ARRETAREN IRIZPIDEAK.

Esku-hartzeen lehentasuna hizkuntzaren eta komunikazioaren arloko hezkuntza-premien arabera izan da. Hala, lehentasuna izan da desgaitasunarekin edo arlo horretako zailtasun/nahasmenduekin lotutako zailtasun

handienak dituzten ikasleei arreta emateak, kontuan hartuta, **irizpide orokor gisa, HEko irakasleek, batez ere, haur-hezkuntzan eta lehen hezkuntzako lehen zikloan esku hartuko dutela**. Hala ere, horrek ez du esan nahi, inola ere, ordu gutxiago izanen dituztenik ikasle guztiei zuzendutako ahozko eta idatzizko hizkuntzaren arreta eta estimulaziorako, horiek ere lehentasunezkoak baitira.

Laguntza modalitatea eta erantzuna jasoko duten ikasleak ikastetxe bakoitzeko HLUaren esparruan zehaztuko dira, kide guztien azterketa bateratua egin ondotik. Komeni da tutoreekin eta familiekin koordinatzea, komunikazio-elkarreraginak hobetzeko eremu guztietan.

Entzumen eta Hizkuntzako espezialistak ez du laguntza zuzenik emanen bigarren hizkuntza (H2) ikasteko atzerapenetan.

4.1. HIZKUNTZA/KOMUNIKAZIOAREN ARLOKO HEZKUNTZA-PREMIA BEREZIAK (DESGAITASUNARI LOTUAK) DITUZTEN IKASLEEI NOLA LAGUNDU

Adimen-, zentzumen- eta mugimendu-desgaitasuna duten ikasleek gain, HPBak dituzten ikasletzat hartuko dira komunikazioaren eta hizkuntzaren nahasmendu larria duten ikasleak. Zehazki:

- Lehentasunezkoa izanen da hizkuntza/komunikazio arloko zailtasunak – desgaitasun horiekin lotutakoak– dituzten ikasleei laguntzea, ikasleen adina eta Entzumen eta Hizkuntzako espezialistaren laguntza kontuan hartuz.
- Desgaitasun intelektuala duten ikasleek hizkuntzaren eta komunikazioaren garapen maila funtzionala lortu badute (balio pragmatikoko ahozko ekoizpen ulergarriak) eta Pedagogia Terapeutikoko irakasleek laguntzen badiete, EHko irakasleak ez die zuzenean lagunduko.
- Entzumen edo mugimendu desgaitasun larria duten ikasleek, ahozko hizkuntza edo entzumen funtzional eskasa dutenean, lehen hezkuntzako etapan EHko espezialistaren laguntza hartzen jarraituko dute, premien eta antolamendu kontuen arabera.
- Komunikazioaren eta hizkuntzaren nahasmendu larria duten ikasleak dira hizkuntza-trebetasunetan zailtasun larriak dituztenak. Zailtasun horiek hainbat arlo edo ikasgai akademikori eragiten diete. Nahasmenduaren larritasuna hezkuntza-premia berezien arabera denez, premia horiei erantzunen dien hezkuntza-neurria curriculum-egokitzen esanguratsua izanen da. Horrez gain, etengabeko laguntza intentsibo indibidualizatu eta espezializatua beharko da ikasturte gehienetan.

4.2. HIZKUNTZA/KOMUNIKAZIOAREN ARLOKO HEZKUNTZA-PREMIA BEREZIAK (DESGAITASUNARI LOTUAK) DITUZTEN IKASLEEI NOLA LAGUNDU

Halaber, lehentasunezkoak dira hizkuntza/komunikazioaren arloko zailtasun/nahasmenduekin lotutako zailtasun larriak dituzten ikasleak. Zailtasun horiek curriculumaren edukiak eskuratzea oztopatzen diete eta, ondorioz, ikasteko zailtasun handiak izan ditzakete.

4.2.1. AHOZKO ETA IDATZIZKO HIZKUNTZAREN ARLOA

Educa eroldaren egungo gidarekin bat etorritik, Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek honako hauetan jarriko dute arreta:

Ahozko hizkuntzarekin lotutako zailtasunak

Ez hitz egiteagatik edo hitz egiten berandu hasteagatik larritzeko lehen susmoak 2-3 urterekin agertzen dira, eta, kasu guztietan, 4 urte bete baino lehen.

Haurrak hiru urterekin eskolan aurrenekoz hasten direnean oso kontuan hartu beharreko unea da, besteak beste, zailtasunak detektatzeko eta goiz esku hartu ahal izateko.

Kasu batzuetan, baliteke eskolatu aurretik zailtasunen bat detektatu izana eta Gizarte Eskubideen Arreta Goiztiarreko Zerbitzuak (AGZ) baloratu eta artatu izana. Kasu horietan, eskolak jarraipena eman behar dio AGZko espezialistak eta familiak hasitako lanari. Ikasle horiek, beraz, lehentasuna dute Entzumen eta Hizkuntzako irakasleen esku-hartzeetan, eskolan hasten diren lehen unetik. Horretarako, koordinazioan aritu behar da familiarekin eta irakasle-taldearekin, haiek baitira ebaluazioaren/esku-hartzearen eragile nagusiak, hala, ikasle horien hizkuntza- eta komunikazio-garapena bultzatzen jarraitu ahal izateko.

Beste kasu batzuetan, berriz, gerta daiteke ikasle batzuek zailtasunak izatea hizkuntzarekin, baina, hainbat arrazoi direla tarteko, arazo horiek ez detektatu izana ez pediatrek, ez haur-eskolak (agian ez dira joan) ez familiak berak. Kasu horietan, ez da ezagutzen ikasle horien hizkuntza-egoera, eta, gainera, eskolara egokitzeko epealdian (batzuetan hilabeteak iraun ditzake), baliteke gaitasun guztiak ez erakustea. **Garrantzitsua da zain ez egotea, eta tutoretzak edo HEko irakasleek ikasleen garapenari buruz zalantzaren bat izanez gero, familiarekin komunikazio arina izatea, informazioa jaso eta eman ahal izateko.** Hala, zailtasunak atzemanaz gero, beharrezko urratsak eman ahal izanzen dituzte edo, besterik gabe, seme-alaben hizkuntza-garapena errazteko moduak martxan jarri. **Zailtasunak testuinguru-aldaketarengatik (egokitzen ahal den aldia) edo ikaslearen H1 curriculumetik kanpoko beste bat izateagatik sortzen direla pentsatzen badugu, litekeena da errealitatea sinplifikatzen aritzea, eta komeni da hori baloratzea.**

Balorazio hori egitean, **arreta berezia merezi dute hitz egiten berandu hasten diren ikasleek** edo, literatura zientifikoaren arabera, bi urtera arte ingurune hurbilarentzat ulergarriak diren 50 hitz baino gutxiago esaten dituztenek edo bi hitzeko enuntziaturik egiteko gai ez direnek (Kelly, 1998). Ezaugarri horiek dituzten ikasleen % 40 inguruk hizkuntzaren garapen-nahasmendua izanen du, hau da, ikasle horietako batzuek hobekuntza nabarmena izanen dute estimulazio/esku-hartze horri esker, baina beste batzuen kasuan, esku-hartzeak on egin arren, zailtasun iraunkorrak izanen dituzte, nahasmenduren bat dagoela adieraz dezaketenak. Hori dela eta, CATALISE partzuergoak sei hilean behin ebaluazio bat egitea gomendatu zuen, hiztun berantiarren bilakaerari jarraitzeko.

Hizkuntzaren garapen-nahasmendua (HGN).

Hizkuntzaren garapen-nahasmendua esaten zaio ahozko hizkuntza eskuratzeko eta garatzeko nahasmendu iraunkorrari, baldin eta nahasmendu hori ez badago loturik egoera biomediko batekin, eta hizkuntzaren osagai bati edo batzuei eragiten badie, maila desberdinetan, hizkuntza adierazteko nahiz jasotzeko orduan, eta gizarteko edo eskolako garapenari eragiten badio (Leonard, 1998; Bishop, 2016).

Bost urterekin ahozko hizkuntzan zailtasun ia-konpenezinak (edo konpondu ez direnak) dituzten haurrak lirakeke.

Ikasle horiek askotarikoak izan daitezke, baita esku-hartzeari emandako erantzuna eta ikastetxearen eta familiaren erantzuna ere. **Lehen hezkuntzako bigarren zikloaren hasieran**, HLUaren esparruan, erabaki behar da **ea beharrezkoa den HEko irakasleen berariazko laguntza ematen jarraitzea**.

Ikaskuntzaren nahasmenduak, irakurtzeko edo idazteko zailtasunekin.

Ikaskuntza-nahasmenduak dituzten eta irakurketan edo idatzizko adierazpenean zailtasunak dituzten ikasleen kasuan, kontuan izanik hezkuntza-orientazioko irakasleek egindako diagnostikoa eta hezkuntza-laguntzako berariazko premiak, HLUren esparruan, erabakiko da ea –dagozkion sarbide-egokitzapenez gain– beharrezkoa den esku-hartze espezifikokoago bat egitea eta ea zein profesionalak egingen duten esku-hartze hori (tutoretza, EHko espezialista edo PTko espezialista).

Hezkuntza Departamentuak ikasleen hizkuntza-trebetasunak garatzeko bultzatzen duen esku-hartze proaktiboaren ildoari jarraituz, kasu honetan, egoki da dokumentu honen 4.3 puntuan adierazitakoa.

Bestalde, NHEBZren webgunean [Hizkuntza idatzirako zailtasunak goiz detektatzeko protokoloa](#) dago. Oso gomendagarria da tresna hori erabiltzea. Protokolo horren arabera, **ahozko eta idatzizko hizkuntza estimulatzea da biderik egokiena zailtasunak detektatzeko, eta horren ondoren, kontrol-zerrendetan oinarritzea**.

4. 2. 2. MINTZAMENAREN ARLOA

Jatorri organikoko mintzamen zailtasunak (disglosiak).

Osasun-zerbitzuek artatzen dituzte sortzetiko malformazioak, hazkunde-nahasmenduak, paralisi periferikoak edo ondorioak dituzten traumatismoak. Zerbitzu horiek **funtzioa gaitu eta jarraipena egiten dute, eta informazioa helarazten diote eskolari, laguntzaile gisa**, Entzumen eta Hizkuntzako irakasleen bitartez. Beraz, osasun-zerbitzuak irakasle horiekin koordinatuko dira inguruabar horiekin lotura zuzena duten hizketa-zailtasunei aurre egiteko.

Nolanahi ere, kontuan hartuko dira mintzamenaren soinuaren nahasmenduetan aplikatzen diren irizpideak, baina ez ahots-arazoekin loturikoak.

Mintzamenaren soinuekin loturiko nahasmenduak.

Laguntza ematerakoan kontuan izanen dira:

- Garapen fonetiko-fonologikoaren eboluzio-irizpideak.
- Akatsen sendotasuna.
- Nahasmenduaren larritasuna eta ulergarritasuna.
- Ez da esku-hartzerik egingen jatorri kulturalako artikulazio-berezitasunetan (adibidez, Kanarietako hizkeran /s/soinuak silaba-bukaerako posizioan duen aspirazioa).
- **Era berean, ez da esku-hartze espezifikorik egingen bibratzaile anizkoitzeko errotazismo isolatu baten ordean soinu distortsionatu edo belar bat** egiten duten ikasleekin, horrek ez baitio eragiten komunikazioari eta ez baitu irakurketa eta idazketa oztopatzen.

Mintzamenaren arintasunarekin loturiko nahasmenduak.

HEko espezialistek **ez dute zuzenean esku hartu behar hitz-moteltasun kasuetan**, baina ikerketen arabera, lotura dago disfluentzien eta hizkuntzaren eta mintzamenaren garapenarekin loturiko arazoaren artean. Badirudi totalka hitz egiten dutenak beranduago hasi ohi direla hizketan, eta sarritan, ahoskatzeko arazoak izaten dituztela. Horregatik, garrantzitsua izanen da hizkuntzaren eta mintzamenaren ebaluazioa egitea eta esku-hartzea beharrezkoa den zehaztea.

Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek modu prebentiboan eta behatzailean esku hartu behar duten moteltasun goiztiarra duten ikasleekin –2 urte eta erdi eta 5 urte bitartean hasten da–, zer bilakaera duen aztertzeko. Familiako eta eskolako testuinguruak kontuan hartzen dituen esku-hartze goiztiarra eginez, hitz egiteko erraztasun falta ez da arazo bihurtuko eta betiketuko. Ikastetxeko orientazio arloko irakasleek familiako zein eskolako esku-hartze plana diseinatuko dute, balorazio psikopedagogikoa egin ondoren eta EHko espezialistaren aholkularitzarekin.

Kasuen ehuneko handi batean, zailtasunak gutxitu egiten dira berariazko esku-hartze profesionalik gabe, baina nahasmendua agertu zenetik urte betera zailtasunek jarraituz gero, arrisku handiagoa dago arazoa finkatu eta mantentzeko. Disfluentziak ezohiko ezaugarriak baditu adin horietarako (soinu, silaba edo hitz bera 3-4 aldiz edo gehiago errepikatzea, ateratzen ez zaizkion hitzak esateko ahalegin nabarmenak egitea, hitz egitea saihestea edo hitz egiteko beldur izatea, aurpegiarekin edo gorputzarekin mintzamenarekin loturiko mugimenduak egitea edo hitz egiteko moduarekin kezkatuta agertzea), toteltasunaz hitz egiten has gaitzke (Wingate, 1976; Fernández-Zúñiga, 2013). Kasu horietan, arlo hori lantzeko espezialista batengana jotzea gomendatzen zaio familiari.

4. 2. AHOTSAREN ARLOA

EHko irakasleek **ez dute zuzenean esku hartu behar ahotsaren ekoizpenarekin loturiko zailtasunetan (jatorri organikoa, funtzionala, sortzetikoa edo hartutakoa –afoniak, disfoniak eta rinolaliak–)**. Kasu horietan, familiari aholkatuko zaio foniatrarengana edo otorrinolaringologoarengana joateko, eta aholku emanen zaio ahotsa zaintzeko jarraibideei buruz eta eskolatik kanpo ahots-errehabilitazioa egiteko premiari buruz, hala badagokio.

4. 2. 4 ALTERAZIO ORO-MIO-FUNTZIONALAK.

Ez da Entzumen eta Hizkuntzako espezialistaren eskumenekoa aho-mingain-aurpegiko disfuntzioak, dismorfosi ortodontikoei lotutako irensketa atipikoa... dituzten ikasleekin zuzenean esku hartzea. Alterazio horiek lotura zuzena badute hitz egiteko zailtasunekin, **kanpoko espezialista batek zuzendu eta landuko ditu alterazio horiek, eta koordinazioan arituko da Entzumen eta Hizkuntzako irakaslearekin, egoki deritzon informazioa helaraziz.**

4. 2. 5 MUTUTASUN SELEKTIBOA

Ez da komunikazioaren nahasmendu bat, baizik eta antsietate-nahasmendu bat. Gerta daiteke horren atzean ez egotea hizkuntza- edo mintzamen-arazorik, baina kasu batzuetan, hala izan daiteke. Arazo horren kontzientzia izateak mututasunerako joera areagotu dezake, eta, beraz, kasu horietan, beharrezkoa da Entzumen eta Hizkuntzako irakasleak ebaluazioa egitea. Oso garrantzitsua da garaiz esku hartzea, ikasgelako eta familiako testuinguruei erreparatuta. Ikastetxeko orientazio arloko irakasleek familiako eta eskolako esku-hartze plana diseinatuko dute, balorazio psikopedagogikoa egin ondotik eta EHko irakasleen aholkularitzarekin.

4.3. AHOZKO ETA IDATZIZKO HIZKUNTZAREN ESTIMULAZIOA IKASGELETAN.

Haur-hezkuntzan eta lehen hezkuntzako lehen eta bigarren ikasmailetan hizkuntza/komunikazioa estimulatzeak **lehentasunezkoa izan behar du ikastetxe guztietan.**

Inklusio, Berdintasun eta Bizikidetzaren Zerbitzuak EHko espezialisten baliabide gehigarriak jarri ditu ikastetxeetan, ahozko eta idatzizko hizkuntza estimulatzen jarduerak egiten laguntzeko, eta, modu horretan, ikasle guztien hizkuntza-gaitasunak hobetzeko, ikuspegi proaktibo batetik (zailtasunak agertu baino lehen jardunez). Hala, estimulazio hori prebentziorako tresna bat da, eta aldi berean, aukera ematen du zailtasunak garaiz detektatzeko, detektatzen diren unean esku hartzeko eta, horrela, ondoren sor daitezkeen ikaskuntza-arazoak saihestu edo minimizatzen. Modu horretan, EHko irakasleek eta tutoreek, lankidetzan arituz, era horretako jardueretan inplikatzeko lortu nahi da, testuinguruan kokatutako plangintza bateratu batetik abiatuta eta ikasgelako programazioak oinarri hartuta, **hizkuntza-edukiak sistematikoki eta kontzienteki lantzeko helburuarekin.**

Ikasgelako programazioetan oinarritu behar dela esatean, nabarmendu nahi da ikasgelako ikaskuntza-egoeretan eta jardueretan (batzarra, ipuina, abestia, errutinak, ekitaldiak, txokoak, proiektuak...) txertatu behar dela hizkuntza-jarduerak, modu planifikatu, kontziente eta sistematikoan eta tutoreen ebaluaziopean. Horretarako, parte hartzen duten eragileek denbora eskaini behar diote lan horri, guztiek modu berean uler dezaten. Adibidez, zer da kontzientzia morfologikoa? Zergatik landu behar da ikasgelan? Nola lantzen da ikasgelan? Nire ikasleen adina kontuan hartuta, zer proposatu eta espero dezaket? Noiz landuko ditut helburuak? Zer jardueratan: ipuinean, bazkarian, txokoetan...? Zenbat egunez landuko dut, ebaluazioa egin aurretik? Zenbatean behin? Nola ebaluatu eta jakinen da ikasle guztiek lortu duten ala ez lortu nahi zena? Zer erantzun emanen zaie lortu ez dutenei?...

Lan hori egitean, bistan da: a) tutoreek protagonismoa behar dute astean zehar hizkuntza lantzeko, b) familiek parte hartzeak hainbat aukera sortzen ditu eta c) Entzumen eta Hizkuntzako irakasleen rola ezin da beti berdina izan, eta ez da izan behar. Azken elementu horrekin loturik, EHko irakasleek, gela bakoitzerako esleitu duten denboran, gela osorako jarduerak bat aurrera eraman ahal izanen dute, helburuen lorpen-mailaren ebaluazioan parte hartu, behar handiena dutenekin talde txikian lan egin, hurrengo helburuak planifikatu ondoren tutoretzarekin partekatzen, familiak informatuta egoteko eta zailtasunak dituzten ikasleen familiek etxean ikaskuntzak indartu ahal izateko dokumentazioa prestatu...

Lehen eskola-urteak egokiak dira ahozko zein idatzizko komunikazioarekin, mintzamenarekin eta hizkuntzarekin lotutako eredu egokiak sustatzeko eta ezartzeko, eta, azken batean, hizkuntza- eta komunikazio-maila egokia ahalbidetuko duten oinarriak finkatzeko. Hala, arazoak detektatzen diren unean jardunez, arlo horietan arazo jakin batzuk agertzea saihesten da. Hala eta guztiz ere, garrantzitsua da lehen hezkuntza osoan ahozko eta idatzizko hizkuntza estimulatzen jarraitzea.

Zuzendaritzek eta ikastetxeetako HLUek bultzatu behar dute hizkuntzaren estimulazioa, planifikazioa egiteko eta martxan jartzeko erraztasunak emanez, hala, ikasle guztiek beren hezkuntza-ibilbidea arrakastaz burutzeko.

4.3.1 IKASGELETAN AHOZKO ETA IDATZIZKO HIZKUNTZA ESTIMULATZEKO WEBGUNEAK.

Entzumen eta Hizkuntzako Irakasleen Sare sektorialak [WEBGUNE](#) bat prestatu du. Webgune horretan biltzen dira ahozko eta idatzizko hizkuntzaren estimulazioaren inguruan kontuan hartu beharko edukiak.

WEBGUNEAK dokumentu bizia da, alegia, ezagutza zientifikoak aurrera egin ahala berrikusiz joan behar den informazio eguneratuz osatua dago. Beharrezkoa da berrikustea, etengabe hobetzen joatea, eta arlo horretan diharduten guztiek egin behar dute berrikuspen hori. Hala, lanerako tresna bat izanik, erabiltzearen poderioz aurkituko dira bere indarguneak eta ahuleziak.

Edozein hobekuntza-proposamen egin nahi izanez gero, mezu elektronikoko bat bidali behar da NHEBZren komunikazio-programara.
(creena-comunicacion@educacion.navarra.es).

Tutoretzekin, orientazio arloarekin eta zuzendaritza-taldeekin partekatzen da WEBGUNEAK, eta ikasgeletan ahozko eta idatzizko hizkuntzaren estimulazioa lantzen lagunduko duten oinarri batzuk eskaintzea du helburu. Hala eta guztiz ere, EHko irakasleek ziurtatu behar dute WEBGUNEaren sarbidea dutela haiekin lan egiten duten pertsona guztiek.

Beraz, hezkuntza-komunitatearentzat baliozko erreferentzia izatea du helburu, prozesuan parte hartzen duten guztiek elkar ulertzeko eta, hala, aplikatzeko orduan elkarlanean aritzeko. NHEBZren webgunetik sar daiteke.

5. HE-KO IRAKASLEAK HEZKUNTZA BEREZIKO IKASTETXEETAN (HBI), ESKOLATZE KONBINATUKO IKASLEAK DITUZTEN EGITURA ESPEZIFIKOKO IKASTETXEETAN

Egitura espezifikoetan eskolatutako ikasleek curriculum egokitzen esanguratsuak behar dituzte, eta egokitzen horiek etengabeko arreta indibidualizatua eta jardura espezializatuak eskatzen dituzte. Kasu horietan, Entzumen eta hizkuntzako irakasleek lehentasuna eman behar diote komunikazioaren alorreko esku-hartzea egiteari (modu goiztiarrean komunikazio arloko sistema handigarri-alternatiboak-KSHA eta laguntza teknikoak erabiliz).

Hezkuntza bereziko ikastetxeetako EHko espezialistek banaka zein talde txikian esku har dezakete, hizkuntza eta komunikazio trebetasunak hobetzeko

helburuarekin, hala, ikasle horiek hobekuntzak egin ditzaten adierazpen, irudikapen eta komunikazio intentzionalerako trebetasunetan. EHko espezialista tutorearekin lankidetzan arituko da ikasleen autonomia indibiduala eta gizarteratzea hobetzeko.

Bestalde, hezkuntza bereziko ikastetxeen oinarritzko lana izanen da zeharka esku hartzea, ikastetxeko beste profesional batzuekin eta familiekin lankidetzan estuan. Hezkuntza bereziko ikastetxeetan eskolatuta egon arren ikastetxe arruntera zenbait orduz joaten diren ikasleen kasuan (eskolatze konbinatua), ikastetxe arrunteko EHko irakasleek ez dute esku-hartzerik egingen ikasle horiekin, salbu baloratzen denean bi espezialistek (ikastetxekoa eta ikastetxe arruntekoa) batera eman behar dietela aholku ikastetxeko profesionalei edo familieei.

Egitura espezifikoak dituzten ikastetxeetan, EHko espezialistak ordu finko batzuk izanen ditu esleituta, eta ordu horiek erabiliko ditu HLUn ikasleen komunikazioa eta hizkuntza lantzeko egokitzat jotzen duen moduan esku hartzeko.

6. ENTZUMEN ETA HIZKUNTZAKO IRAKASLEEN PLATAFORMA DIGITALA

NHEBZren webgunean, blog baten sarbidea dago, Nafarroako Entzumen eta Hizkuntza Sarerako informazio garrantzitsuarekin. Entzumen eta Hizkuntzako irakasle batek sarearekin informazioa partekatu nahi izanez gero (baliabideak, prestakuntza, artikulak, etab.), mezu bat bidal dezake Komunikazio Programara.

Ikasturte bakoitzaren hasieran, blogerako sarbidea berritzen zaie EHko funtzioak betetzen dituzten profesionalei.

Ikasturtea hasi ondoren lanean hasten diren Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek, berriz, blogerako sarbidea eskatzeko, mezu elektronikoa bat bidali beharko dute NHEBZren Komunikazio Programara (creena-comunicacion@educacion.navarra.es). Mezu horretan, zehaztu behar dute Nafarroako zein ikastetxetan ari diren lanean.

7. PRESTAKUNTZA

Entzumen eta Hizkuntzako irakasleek gainerako irakasleen baldintza berberetan parte hartzen dute ikastetxeko prestakuntzan nahiz prestakuntza instituzionalean.

Garrantzitsua da kontuan izatea Irakasleen Prestakuntza Orokorreko Urteko Planaren barruko jarduerak (ILZ), bereziki, hizkuntza-komunikaziorako gaitasunekin zerikusia dutenak.

Bereziki, nabarmentzekoa da irakasleentzako laguntza zentroek (ILZ) lantaldekako prestakuntza-modalitatea eskaintzen dutela. Izan ere, modalitate horrek aukera ematen du hainbat arlotako irakasleak biltzeko, beren intereseko

prestakuntza-ardatz baten inguruan. Entzumen eta Hizkuntzako irakasleak teknikoki gaitzeko bide gisa erabiltzen da maiz.

8. HARREMANETARAKO HELBIDE ELEKTRONIKO ETA TELEFONOAK

Inklusio, Berdintasun eta Bizikidetza Zerbitzuko zuzendaria
Miguel Ibáñez Praderas

Inklusio Atala.

Inklusio Ataleko burua: Sonia Aristregui

Helbide elektronikoa:

inclusion.educacion@navarra.es Telefonoa: 848

42 62 29

Hezkuntza Premien Bulegoa.

Aran Asensio Igoa

Helbide elektronikoa: educacion.especial@navarra.es

Telefonoa: 848 42 62 30

NHEBZ-Komunikazio Programa creena-comunicacion@educacion.navarra.es

Telefonoa: 848 43 12 30

Iruña, 2025eko iraila

1. ERANSKINA

[Modelo de Informe de Audición y Lenguaje.](#)

[Entzumen eta Hizkuntzako Txosten Eredua](#)